

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
HUZURIDAGI KASBIY TA‘LIM AGENTLIGI
KASBIY TA‘LIMNI RIVOJLANTIRISH INSTITUTI**

**O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA‘LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG
KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN
PSIXOLOGIYA FANIDAN MALAKA TEST SINOVU TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI**

O‘RTA MAXSUS VA KASBIY TA’LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN PSIXOLOGIYA FANIDAN MALAKA TEST SINIVI TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur spetsifikatsiya O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining o‘rta maxsus va kasbiy ta’lim tashkilotlarida pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish bo‘yicha davlat xizmatlarini ko‘rsatishning ma’muriy reglamentiga muvofiq ishlab chiqildi. Hujjat psixologiya fani o‘qituvchilarining kasbiy bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini baholash uchun qo‘llaniladigan test sinovlarining mazmuni, tuzilmasi va baholash mezonlarini belgilaydi.

Spetsifikatsiya test topshiriqlarining mazmuni, tuzilmasi, baholash mezonlari, test topshiriqlarining shakli, kognitiv darajalari hamda baholash jarayonini tashkil etish tartibini belgilab beradi.

Mazkur hujjat test topshiriqlarini ishlab chiqishda metodik asos bo‘lib xizmat qiladi hamda baholash jarayonining shaffofligi, adolatliligi va ilmiy asoslanganligini ta’minlashga qaratilgan.

I. Umumiy tamoyillar

Baholashning asosiy maqsadi psixologiya fani o‘qituvchilarining fan bo‘yicha nazariy bilimlari, amaliy ko‘nikmalari, psixologiya fanini o‘qitish metodikasi bo‘yicha bilimlari, pedagogik mahorati va kasbiy kompetensiyalarini kompleks baholashdan iborat. Baholash natijalari pedagog kadrlarga malaka toifalarini berish jarayonida qaror qabul qilish uchun asos bo‘lib xizmat qiladi.

II. Me’yoriy asoslar

1. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentabrdagi **“Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”**gi 572-sonli Qarori.

III. Baholash qamrovi

Psixologiya fani o‘qituvchilari uchun mutaxassislik fanidan jami 40 ta test topshirig‘i taqdim etiladi va umumiy test topshirig‘ini bajarish uchun ajratilgan vaqt 80 daqiqa etib belgilanadi. Bunda yopiq test topshiriqlaridan (*yagona to‘g‘ri javobni talab qiladigan (Y1), moslashtirishni talab qiladigan (Y2) va ketma-ketlikni talab qiladigan test topshiriqlari(Y3)*) foydalaniladi. Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko‘nikmalar bo‘yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan.

IV. Test tuzilmasi

Test sinovi psixologiya fanining asosiy mazmun yo'nalishlarini qamrab oladi. Xususan, test topshiriqlari rivojlanish psixologiyasi, hayotiy davrlar va rivojlanish bosqichlari psixologiyasi, yosh psixologiyasi, psixologiya fanini o'qitish metodikasi va pedagogik mahoratga oid bilim hamda ko'nikmalarni baholashga qaratilgan. Test topshiriqlarining mazmuni umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standartlari, amaldagi o'quv dasturlari hamda fan bo'yicha metodik talablar asosida shakllantiriladi.

Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalari bo'yicha taqsimoti

1-jadval

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Testlar soni
1. Rivojlanish psixologiyasi bo'limi		
Psixik taraqqiyot qonuniyatlari	-yosh davrlari (ontogenez) psixologiyasi fani, maqsad va vazifalari -yosh davrlari psixologiyasi metodlarining qo'llanilishi -psixik rivojlanish mohiyati -psixik rivojlanish omillari va harakatlantiruvchi kuchlari	5
2. Hayotiy davrlar va rivojlanish bosqichlari psixologiyasi bo'limi		
Yosh inqirozlari va yoshni davrlashtirish	-psixik rivojlanish jarayonida yuzaga keladigan miqdor va sifat o'zgarishlar -yosh inqirozlari mohiyati -psixik rivojlanishdagi yosh inqirozlari simptomlari -ontogenetik taraqqiyotdagi asosiy yosh inqirozlari -yosh psixologiyasida ontogenetik taraqqiyotni davrlashtirish masalasi -turli psixologik yondoshuvlar asosida yoshni davrlarga bo'lish -psixik rivojlanishning asosiy yosh davrlari -yosh davrlariga ajratishning asosiy mezonlari	10
3. Yosh psixologiyasi bo'limi		
3.1 Maktabgacha yosh davri psixologik xususiyatlari	-maktabgacha yosh davrida jismoniy rivojlanish xususiyatlari -maktabgacha yosh davrida psixik rivojlanish va o'yin faoliyati -bolaning maktab ta'limiga tayyorligi	5

	-maktab ta'limiga psixik etuklik mezonlari	
3.2 Kichik maktab yosh davrida psixik rivojlanish	-kichik maktab yoshining psixologik xususiyatlari -kichik maktab yoshida o'quv faoliyati -kichik maktab yoshida bilish jarayonlarining rivojlanishi	9
3.3 O'smirlilik davri psixologiyasi	-o'smirlilik davrida jismoniy taraqqiyot va yangi psixologik tuzilmalarning yuzaga kelishi -o'smirlilik davri ontogeneznining alohida bosqichi sifatida -o'smirlarning o'zaro munosabatlari -kattalik hissining yuzaga kelishi	6
3.4 Ilk o'spirinlik davrida psixik va shaxs rivojlanishi	-ilk o'spirinlik davrining asosiy muammolari -kasb tanlash, ijtimoiy rollarning kengayishi	5
Jami		40 ta

Kognitiv ko'nikmalar taqsimoti

3-jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Test soni
1	Bilish	Fanga doir asosiy dalillar, qonunlar, ta'riflar, formula va hodisalarni yoddan bilish, tanish, esga olish.	20
2	Qo'llash	Dalil va qonunlarni tanish vaziyatlarda qo'llash, hisob-kitob qilish, grafik/diagramma tahlil qilish.	17
3	Mulohaza qilish	Notanish vaziyatda qo'llash, tahlil-sintez, sabab-oqibat bog'lanish, izohlash, baholash.	3

V. Baholash mezoni

Test topshiruvchining umumiy natijasi har bir test topshirig'iga berilgan ballar yig'indisi asosida aniqlanadi. Har bir to'g'ri javob uchun **2 ball**, noto'g'ri javob uchun **0 ball** beriladi. Test sinovining eng yuqori natijasi 80 ballni tashkil etadi.

VI. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish,

imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

VII. Psixologiya fanidan tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

1. Davlenshin M.G., Do‘stmuxamedova Sh.A. va b. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. T., TDPU, 2004.
2. Do‘stmuxamedova Sh.A., Nishanova Z.T., Jalilova S.X. va b. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. T., Fan va texnologiyalar markazining bosmaxonasi. 2013.
3. Jalilova S.X., Aripova S.M. Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. T., Faylasuflar nashriyoti, 2013.
4. Jalilova S.X. Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya. T., Innovatsion ziyo., 2020.
5. G‘oziev E.G‘. Ontogenez psixologiyasi. T., “Noshir”, 2010.
6. M.G.Davletshin, Sh.Do‘stmuhamedova, M.Mavlonov, S.To‘ychiyeva, M. Djumabayeva., Yosh va pedagogik psixologiya (o‘quv qo‘llanma) T – 2007.
7. G‘oziev E.G‘. Umumiy psixologiya (psixologiya mutaxassisligi uchun darslik) 1 kitob T – 2002.
8. Hudoyqulov X.J., Xolov O.CH. “Tarbiya ishlar metodikasi” (O‘quv qo‘llanma) Termez - 2020
9. Krayg G. Rivojlanish psixologiyasi/ G. Krayg. SPb., 2000. Glava 1 Rubinshteyn S. L. Umumiy psixologiya asoslari. – SPb.: Piter, 2007.
10. Shamshetova A., Melibayeva R.N., Usmanova X., Xaydarov I. Umumiy psixologiya. –T.: 2018.

*Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to‘g‘ridan to‘g‘ri manbalardan olinmaydi. Sinovga tayyorgarlik ko‘rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko‘ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.